

1729 (2022-2023) – Nr. 1
ingediend op 31 mei 2023 (2022-2023)

Verslag van de hoorzitting

namens de Commissie voor Cultuur, Jeugd, Sport en Media
uitgebracht door Karin Brouwers en Katia Segers

over de visienota 'Naar een slagkrachtige
cultuursector in digitale tijden'

Samenstelling van de Commissie voor Cultuur, Jeugd, Sport en Media:

Voorzitter: Meyrem Almaci.

Vaste leden:

Cathy Coudyser, Marius Meremans, Freya Perdaens, Wilfried Vandaele, Manuela Van Werde;
Filip Brusselmans, Johan Deckmyn, Klaas Sootmans;
Karin Brouwers, Orry Van de Wauwer;
Steven Coenegrachts, Stephanie D'Hose;
Meyrem Almaci, Jeremie Vaneeckhout;
Hannes Anaf.

Plaatsvervangers:

Andries Gryffroy, Kathleen Krekels, Philippe Muyters, Kris Van Dijck, Karl Vanlouwe;
Immanuel De Reuse, Jan Laeremans, Ilse Malfroot;
Maaïke De Rudder, Tinne Rombouts;
Els Ampe, Bart Tommelein;
Björn Rzoska, Tine Van den Brande;
Katia Segers.

Toegevoegde leden:

Onno Vandewalle.

INHOUD

I.	Toelichting	4
1.	SARC	4
1.1.	Governancemodel en rol van de SARC	4
1.2.	Scope van de visienota	4
1.3.	Haalbaarheid van grote digitale sprongen	5
1.4.	Cultuurparticipatie	5
1.5.	Vervolg.....	5
2.	Cultuurconnect	6
2.1.	Focus op digitale innovatie	6
2.2.	Ervaringen die bij de visienota aansluiten	6
2.3.	Cultuurconnect als partner in de uitvoering	7
3.	Publiq.....	7
3.1.	Publiq in een oogopslag	8
3.2.	Traject naar de visienota	8
3.3.	Vervolg.....	9
4.	Ticketmatic	10
4.1.	Systemen op maat	10
4.2.	Digitaal podium	10
4.3.	Samengevat.....	11
5.	Meemoo	11
5.1.	Stijgende vraag	11
5.2.	Visienota en decretaal traject	12
II.	Bespreking.....	13
1.	Vragen en opmerkingen uit de commissie	13
1.1.	Katia Segers.....	13
1.2.	Karin Brouwers	14
1.3.	Meyrem Almaci	16
2.	Antwoordenronde	18
2.1.	SARC.....	18
2.2.	Cultuurconnect	19
2.3.	Publiq.....	20
2.4.	Ticketmatic	22
2.5.	Meemoo.....	23
	Gebruikte afkortingen.....	25
	Bijlagen: zie de dossierpagina van dit document op www.vlaamsparlement.be	

Op donderdag 2 maart 2023 hield de Commissie voor Cultuur, Jeugd, Sport en Media een hoorzitting over de visienota 'Naar een slagkrachtige cultuursector in digitale tijden'.

De presentaties bij de toelichtingen en de visienota zijn te vinden op de [dossierpagina](#) van dit commissieverslag op www.vlaamsparlement.be.

I. Toelichting

1. SARC

Sigrid Bosmans, ondervoorzitter Sectorraad Kunsten en Erfgoed van de SARC, zal eerst toelichten hoe het SARC-advies is tot stand gekomen.

Op 17 juni 2022 hebben de onderzoekers van het optimale instrumentarium bij de digitale sectortransformatie hun bevindingen toegelicht voor de sectorraad.

Op 28 september 2022 heeft het Departement CJM de SARC om een advies verzocht. Het departement heeft in dat verband een toelichting gegeven voor de sectorraden Kunsten en Erfgoed en Sociaal-Cultureel Werk. Het SARC-advies is een gezamenlijke tekst van de twee sectorraden en is afgeleverd op 28 oktober 2022.

De visienota van de minister-president vormt een belangrijke stap in een gecoördineerde aanpak van de digitale transformatie en biedt daarvoor een waardevol kader. Daarop zullen de sprekers in het beperkte tijdsbestek van de hoorzitting niet uitgebreid ingaan. Ze beperken zich tot hun aandachtspunten.

1.1. Governancemodel en rol van de SARC

Het governancemodel uit de visienota bakent de gewenste rolverdeling af. De SARC constateert dat de nota op hem rekent als partner om de noden in de sector mee af te stemmen. Als strategische adviesraad is het echter niet zijn rol om noden te capteren, wel om adviezen uit te brengen over de uitgezette beleidslijnen. Het signaleren van de noden op actieniveau hoort veeleer tot de toezichtsoverdracht van het departement, in nauw overleg met de sectorale steunpunten, die de kennis over hun veld groeperen en de sector vertegenwoordigen.

Sigrid Bosmans acht zelfs een rechtstreekse betrokkenheid van de sectoren nodig en verwacht dat er ook rekening wordt gehouden met niet-professionele gebruikers, al zal dat laatste niet evident worden. De in de sector aanwezige expertise zal moeten worden aangewend bij de uitrol van het digitale beleid, die gezien de grote niveauverschillen op dat vlak gedifferentieerd en gefaseerd zal moeten verlopen.

1.2. Scope van de visienota

Sigrid Bosmans vindt in de visienota vooral een focus op de productie, het beheer en de ontsluiting van de cultuurproducten terug. Ze vraagt om daarnaast ook de nodige aandacht te besteden aan de invalshoek van de consument, de gebruiker van de digitale producten en diensten, en de noodzakelijke transformatie van de organisaties en de ondersteuning daarvan.

Niet-productgebonden waardecreatie blijft buiten de scope van de visienota, die evenmin aandacht heeft voor nieuwe vormen zoals het documenteren van erfgoedgemeenschappen.

In de praktijk komen er in verschillende organisaties al heel wat innovaties voor, maar blijkt het niet evident om die op te schalen en te verduurzamen. Ook daarvoor vraagt de SARC aandacht.

De spreker wil ook de aandacht vestigen op de 'digital born content' en de internationale exploitatie en groei van artificiële intelligentie. De vraag is hoe het beleid op de juiste manier kan inspelen op die razendsnel groeiende sector.

De SARC vindt voorts ondersteuning en kennisdeling noodzakelijk met betrekking tot de digitale transformatie van de preproductie en de ontwikkeling van digitale content. Het gaat daarbij niet alleen over de zichtbare output, maar ook over de omgang met alles wat daarachter schuilgaat.

De doelstellingen en gedeelde principes hebben weinig aandacht voor een juridische omkadering en 'fair practices'. De digitale transformatie wordt erg complex en brengt almaar meer juridische kwesties mee.

Ten slotte ligt de klemtoon van de nota op het organisatieniveau, waar de SARC meer aandacht had willen zien voor individuele makers en kunstenaars en voor hun rol in de cultuurproductie.

1.3. Haalbaarheid van grote digitale sprongen

Sigrid Bosmans roept de overheid op om te investeren in de digitale geletterdheid van de instellingen, de medewerkers zelf en de gebruikers. Belangrijk is het onderling zeer verschillende startpunt van alle belanghebbenden. Niet elke organisatie in de sector heeft de nodige middelen of adequaat opgeleid personeel in huis om de digitale ontwikkelingen te volgen. De spreker vraagt om eerst te luisteren naar de noden van de sector voordat er nieuwe infrastructuur wordt gecreëerd of bestaande wordt aangepast. Ze pleit om de ambities af te stemmen op de draagkracht van de diverse sectoren, ook voor kleine organisaties en individuele kunstenaars.

De investering mag niet beperkt blijven tot een relance maar zal moeten worden volgehouden.

Alleszins mag de digitale transformatie nooit een doel op zich worden maar is het steeds een middel.

1.4. Cultuurparticipatie

Sigrid Bosmans verwacht niet dat het vele voorbereidende werk ook meteen effect zal hebben op de cultuurparticipatie. Niet alle organisaties zullen de kwaliteit van hun beleving kunnen garanderen, terwijl dat net een succesfactor is. De op doelgroepen gerichte organisaties met hun innovatieve aanpak moeten zeker bij de digitalisering worden betrokken.

In crosssectorale samenwerking ziet de spreker veel potentieel, bijvoorbeeld tussen Cultuur en Zorg. Digitale geletterdheid vergt een gecoördineerde aanpak met alle betrokken partijen uit verschillende sectoren. Er zal veel meer aandacht moeten gaan naar het leerproces. Ook het onderwijs heeft zeker een rol te spelen.

1.5. Vervolg

Op 19 januari 2023 heeft de SARC zijn vervolgadvis uitgebracht, over het voorontwerp van decreet betreffende de structurele subsidiëring van de kernorganisaties publiek, meemoo en Cultuurconnect in de context van de digitale transformatie.

Het toekomsttraject van de SARC heeft digitalisering als een van zijn hoofdlijnen vermeld. Ook daarover is de adviesraad steeds bereid tot verdere gesprekken.

2. Cultuurconnect

Bart Beuten, directeur van Cultuurconnect, situeert zijn organisatie als een partner voor bibliotheken, podiumhuizen en lokaal cultuurbeleid met betrekking tot alle digitale uitdagingen sinds haar oprichting in 2016.

In de dienstverlening van Cultuurconnect onderscheidt de directeur drie lagen. De basisinfrastructuur behelst digitale tools en oplossingen om de klassieke werkprocessen van de doelgroepen te ondersteunen. Het betreft onder meer bibliotheeksystemen en -catalogi en het pilootproject Digitaal Podium.

De tweede laag betreft de digitale content, met onder andere de e-books, digitale podiumvoorstellingen en een livestreamaanbod.

De derde laag valt onder de noemer verrijken van de cultuurbeleving en inspireren van de cultuurparticipanten, zowel bij bibliotheekdiensten als podiumhuizen.

2.1. Focus op digitale innovatie

In zijn focus op digitale innovatie gaat Cultuurconnect uit van drie perspectieven. De eerste stap wordt gevormd door de automatisering en informatisering ter verbetering van de werking van cultuurhuizen. De tweede betreft de vernieuwing van de cultuurpraktijk met digitale middelen. De derde komt neer op rolverandering, of andere paden betreden als cultuurhuis.

Cultuurconnect zet hiertoe in op zoveel mogelijk communicatie met zijn doelgroepen, en op cocreatie. Het heeft al zijn initiatieven samen met hen ontwikkeld, zorgt samen met de sector voor de nodige aansturing en betreft hem ten volle bij de keuzes. Daartoe heeft het een platform ontwikkeld. Een groot deel van Cultuurconnect wordt gecofinancierd. De Vlaamse subsidies zet het in voor de ontwikkeling van toepassingen, waarvan de deelnemende bibliotheken en podiumhuizen de exploitatie geheel of gedeeltelijk zelf bekostigen.

2.2. Ervaringen die bij de visienota aansluiten

Cultuurconnect ziet de digitale transformatie ruimer dan een loutere digitaliseringsoperatie. Ze vergt specifieke expertise, innovatie en evolutieopvolging. Governance vormt een cruciaal element: hoe organiseren, beslissen en keuzes maken? Een goed veranderingsmanagement zal onontbeerlijk zijn.

Digitale transformatie zal vooral succesvol zijn als men eveneens oog heeft voor de organisatie eromheen. Wijzigingen op dat niveau zijn niet altijd een must maar kunnen de zaken wel gemakkelijker doen verlopen. Zo was het een klassiek gebruik dat bibliotheken alle digitale instrumenten zelf voor hun rekening namen, inclusief de aanbesteding, het contract en de ondersteuning. Cultuurconnect heeft die opdracht deels gecentraliseerd voor de sector, met een ander organisatiemodel tot gevolg. Het zet heel sterk in op de onderlinge samenwerking tussen podiumhuizen en bibliotheken, bijvoorbeeld binnen een regio, maar ook op het Vlaamse niveau spelen zich dergelijke samenwerkingsvormen af. Zo is de digitale bibliotheekinfrastructuur gekoppeld aan Mijn Burgerprofiel. Samenwerking binnen een gemeente is eveneens mogelijk. De lokale heemkundige kring kan haar boekencollectie ontsluiten langs de bibliotheekcatalogus.

Schaalvergroting is een ander aspect van het nieuwe organisatiemodel dat de digitale transformatie kan ondersteunen, net als de al aangehaalde cofinanciering.

Een andere relevante praktijkervaring betreft de basisinfrastructuur met alle digitale bouwstenen die de klassieke werkprocessen van een cultuurdomein helpen automatiseren. Een goede basisinfrastructuur werkt als een accelerator van digitale transformatie. Een bestaand voorbeeld is de succesvolle experimentele interface waarmee jongeren in de bibliotheek van Gent items kunnen vinden. Dankzij de goede basisinfrastructuur wordt het vervolgens relatief eenvoudig om dit experiment door te voeren in de hele Vlaamse bibliotheeksector.

Ten slotte vergt de digitale transformatie ook haar investeringen. Naast de initiële investering zullen er ook permanente exploitatiekosten zijn. Een duurzame financiering op de lange termijn vormt dan ook een grote uitdaging.

Bart Beuten heeft in de visienota de nodige aandacht teruggevonden voor deze ervaringsaspecten. Hij toont op de zevende slide van zijn presentatie de zeven oplossingsgebieden van de nota, waaraan hij dan telkens een praktijkvoorbeeld heeft toegevoegd. 'Voor de show' verrijkt bijvoorbeeld een klassieke schoolvoorstelling in een gameformat. 'Digitaal leiderschap' is een vormingsreeks voor cultuurprofessionals. Cultuurconnect ondersteunt hen een heel jaar lang in de ontwikkeling van strategische vaardigheden. Op dit moment is de tweede editie aan de gang.

2.3. Cultuurconnect als partner in de uitvoering

De oplossingsgebieden bestrijken met andere woorden aspecten van de bestaande werking van Cultuurconnect, dat zich volmondig aansluit bij de collectieve ambitie ervan.

Voorts is de organisatie tevreden met de plannen tot een gecoördineerde aanpak, met een nieuw decreet en voor haarzelf een gewijzigde beheersovereenkomst. Ze gelooft sterk in het nut van de afstemming met publiq, meemoo, Digitaal Vlaanderen en het Departement CJM. Het al afgelegde traject heeft de meerwaarde daarvan duidelijk aangetoond.

Voor de overheid is het momentum aanwezig om ambitie te ontplooiën bij dit thema. In de aanloop naar de volgende regeerperiode zou ze dan ook best de nodige investeringen in het vooruitzicht stellen. In die context pleit Bart Beuten nogmaals voor een duurzame financiering. Het zal middelen vergen om de vele ambities uit de visienota in concrete projecten om te zetten en om vervolgens de exploitatiekosten daarvan te dragen. De spreker wijst op de financiële druk die door inflatie en door de toegenomen noden en vragen uit de sector nu al op zijn organisatie weegt.

Bart Beuten besluit dat Cultuurconnect een goede ervaring heeft opgedaan bij het ontstaan van de visienota en veel goesting heeft om ze in concrete projecten om te zetten en de culturele sector digitaal vooruit te helpen.

3. Publiq

Bart Temmerman, directeur van publiq, herinnert eraan dat publiq in 2022 twintig jaar is geworden. Het is al die jaren ondersteund door de opeenvolgende ministers en de Vlaamse Gemeenschap. Samen hebben ze een krachtig verhaal geschreven over goesting in cultuur, innovatie en bewezen impact. In die tijd zijn digitalisering van de diensten en opbouw van digitale expertise sterk geëvolueerd bij publiq, zijn sectorpartners en de gebruikers.

In 2002 is publiq van start gegaan als kennisorganisatie, die toen de ontluikende digitalisering op het vlak van marketing en communicatie heeft ondersteund. In 2008 is het ondergebracht in het Participatiedecreet. Toen is het getransformeerd naar digitale dienstverlener voor de vrijetijdsparticipatie.

3.1. Publiq in een oogopslag

Op de tweede slide van zijn presentatie toont de directeur alle huismerken van publiq. De organisatie maakt van zoekers vindere. UiTdatabase vormt de basisinfrastructuur en UiTinVlaanderen is het vlaggenschip. Daarnaast gaat het om een resem instrumenten die de partners in staat stellen om zelf cultuurcommunicatie-instrumenten te bouwen en aan te wenden. De UiTPAS en de museumpas staan in het teken van het streven naar smaakverbreding, de verwachtingen voorbij. Publiq prikkelt, belooft, slecht drempels en verrast. Het bevordert de participatie en verbindt diverse publieken. Voor kinderen van zes tot twaalf gebeurt dat met Vlieg, voor de wat rijpere jeugd met UiTX. Met Cultuurkuur is publiq zichtbaar aanwezig in het onderwijs. UiTnetwerk, Kennis Werking en Vitamine C zijn ten slotte manifestaties van het bruggen bouwende en verbindende DNA van publiq.

Publiq bouwt en verzorgt alle vermelde producten en merken op een geïntegreerd digitaal platform in eigen beheer. Het platform legt de connectie naar andere Vlaamse digitale bouwblokken, zoals MAGDA en Mijn Burgerprofiel. Tientallen spelers uit de privésector en nog veel meer uit de socioculturele en vrijetijdssector zijn er eveneens op geconnecteerd.

De digitale aanpak heeft enorme schaalvoordelen opgeleverd. Overigens is de financiering sinds 2008 nooit verhoogd, behalve dan een toename voor de UiTPAS in 2013. Toch is het aantal diensten en hun bereik spectaculair toegenomen, toont Bart Temmerman op de grafiek in zijn presentatie. De enige daling daarop betreft de consultatie van de vrijetijdsagenda's in coronatijden, maar zelfs toen liep dat aantal nog in de tientallen miljoenen. Dat is te danken aan de grote inzet op digitale beleving en op het partnerschap Podium 19.

De digitalisering bij de gebruikers en bij alle partners bevindt zich duidelijk in een stroomversnelling. De technologische verwachtingen van gebruikers en partners zijn aan een razend tempo aan het evolueren. Bart Temmerman toont de sterk gestegen cijfers met betrekking tot de UiTPAS. Zeventig nieuwe steden en gemeenten hebben zich aangesloten, met een exponentiële stijging van het gebruik en het aantal gebruikers tot gevolg. Een soortgelijke evolutie heeft zich voorgedaan bij de museumpas.

3.2. Traject naar de visienota

Publiq was al enige tijd aan het digitaliseren, maar wordt intussen geconfronteerd met in een rotvaart toenemende uitdagingen en bedreigingen. Om die reden is het voor een integrale aanpak beginnen te pleiten. In 2019 hebben publiq, meemoo en Cultuurconnect een pleidooi geschreven. Ze zijn blij dat de minister-president in zijn beleidsnota Cultuur 2019-2024 (*Parl.St.* VI.Parl. 2019-20, nr. 123/1) een aankondiging heeft opgenomen over de digitalisering van de sector. Zijn visienota heeft hij tot stand gebracht in samenwerking met onder andere publiq, het Departement CJM en Digitaal Vlaanderen. De nota gaat uit van zeven oplossingsgebieden en een concreet plan van aanpak.

Het eerste oplossingsgebied behelst het verbreden en verrijken van digitale content. Naast de bestaande initiatieven UitinVlaanderen en UiTdatabase ontwikkelt publiq het uitwisselingsplatform voor digitaal doelgericht transformeren in het kader van het gekende relanceproject.

Het tweede gebied is vraag en aanbod verbinden. Het uitwisselingsplatform zal een Vlaams equivalent van Google Analytics voor de culturele sector mogelijk maken, met inzichten in participatie, benchmarking en tools voor een betere en directere digitale marketing.

In het derde oplossingsgebied, het op schaal organiseren van ondersteunende processen, zijn de drie vermelde kernspelers erg beslagen. Vlaanderen staat op dat vlak al sterk maar moet ook het hoofd bieden aan het enige alternatief, namelijk samenwerking met grote buitenlandse platformen waarop niemand enig vat heeft en die aanrekenen wat ze maar willen. Vlaanderen heeft intussen bewezen het zelf te kunnen en moet dat dan ook blijven doen.

In verband met het vierde gebied betreffende de duurzame financieringsmodellen verwijst Bart Temmerman opnieuw naar de museumpas, een digitaal businessmodel en dienst met heel wat digitale marketing. Intussen heeft wetenschappelijk onderzoek aangetoond dat wie een dergelijke pas aanschaft, viermaal vaker een museum bezoekt en de sector twee keer zoveel opbrengst oplevert.

De internationale vernetwerking vormt domein nummer 5. Zelf levert publiq in maar beperkte mate internationale diensten. Het zou zijn diensten en kennis gerust meer willen exporteren en omgekeerd ook willen leren van buitenlandse voorbeelden. Bij het Belgische EU-voorzitterschap van 2024 zullen de digitalisering, de digitale maturiteit en het werken met digitale data hoog op de agenda staan. De komende vijftien maanden zullen Cultuurconnect en publiq de administratie helpen voorbereiden op de opportuniteiten, met hopelijk ook een impact op Creative Europe, dat dan hopelijk meer ruimte zal bevatten voor digitale projecten voor de cultuursector.

Het zesde oplossingsgebied betreft de maturiteit door middel van een gecoördineerde lees- en leeraanpak. Naast de al bestaande UiTPAS Academy vermeldt Bart Temmerman het enorme geloof van zijn organisatie in het principe dat men al doende leert. Samen doende leert men zelfs nog veel meer. Vandaar dat publiq ijvert voor samenwerken aan gezamenlijke infrastructuur en met gedeelde instrumenten.

Ten zevende is er het innovatieaspect. Vanaf het prille begin bouwt publiq alles in open source en beschouwt het de data op zijn infrastructuur als 'commons'. Het is dan ook bekroond met de award voor de beste API. Het werkt met Linked Open Data en heeft als eerste een 'proof of concept' afgeleverd bij Solid.

3.3. Vervolg

Na de visienota zal een decreet volgen met daarin een plaats voor de drie vermelde organisaties, verwacht Bart Temmerman. Uiteraard ziet publiq digitalisering als een middel en blijft participatie het doel. Het staat positief tegenover de manier waarop het decreet zijn inhoudelijke werking, visie, missie en doelstellingen benadert. Over het voorafgaande samenwerkingstraject is de organisatie erg tevreden. Haar enthousiasme is erdoor opgewekt.

Wel vindt de directeur dat louter een decreet niet zal volstaan als vervolg op de visienota. Het onontbeerlijke ambitieuze investeringsplan is vooralsnog niet beschikbaar. Zal de sector daarop dan echt tot 2026 moeten wachten, in een snel digitaliserende wereld?

Het nieuwe decreet zal de beheersovereenkomsten van de organisaties simultaan laten lopen en op de beleidscycli afstemmen. Daardoor zal publiq nog tot 2026 met kortlopende beheersovereenkomsten werken. Er is een gedocumenteerde nota voor middelen. De oogst van de schaalvergroting zal niet oneindig zijn. De huidige dienstverlening nog maar in stand houden betekent al een zware uitdaging.

Bart Temmerman wil eindigen met een positieve noot. De toekomst zal digitaal zijn, en de voorliggende visienota voorziet Vlaanderen daartoe van een plan. Daarmee is zelfs Nederland, dat er nochtans hard aan werkt, in snelheid gepakt. De directeur pleit om doelgericht te digitaliseren. De cultuursector kan ook daarin haar avant-garderol opnemen. Dat perspectief biedt de visienota alvast.

4. Ticketmatic

Erik Lesire, medeoprichter en CEO van Ticketmatic, heeft een dubbele achtergrond; hij heeft aan de KU Leuven zowel een diploma Informatica behaald als een diploma Culturele Studies. Al twintig jaar zet hij zich met hart en ziel in voor de digitalisering van de cultuursector.

Ticketmatic is uitgegroeid tot Benelux-marktleider in de ticketingsoftware, een kernproces in de digitalisering. Bijna driehonderd organisaties verkopen hun tickets met software van Ticketmatic. Samen gaat het om meer dan 10 miljoen tickets, met daaronder dus een substantieel deel van de Vlaamse ticketverkoop.

4.1. Systemen op maat

De grote diversiteit van cultuurhuizen maakt systemen op maat noodzakelijk, voor ticketing en voor andere processen. De AB, een klein cultuurcentrum, VIERNULVIER en Studio 100 zijn voorbeelden van de grote diversiteit aan organisaties, eisen, infrastructuur, doelgroepen en prijzen. Ze hebben systemen nodig die daarop zijn afgestemd. Ticketmatic voorziet hierin. Die aanpak vergt veel inspanningen, maar de praktijk toont aan dat ze werkt. Ticketmatic kan bogen op een grote klantentevredenheid en kent geen verloop maar louter groei. Vlaanderen staat daardoor heel ver in de digitalisering van tickets.

Die gediversifieerde aanpak is niet de enige mogelijke. Ook een eengemaakt systeem wordt vaak als mogelijkheid naar voren geschoven. Het voordeel zou zijn dat organisaties gemakkelijk voor elkaar kunnen verkopen, maar de nadelen zijn legio. Iedere zaal zou zich moeten schikken naar de specifieke vereisten van andere zalen en de impact van gebeurtenissen daar. Ook dreigen er dan grote risico's op het vlak van de privacy aangezien alle data in een centraal systeem belanden.

Toegepast op de autodistributie zou zoiets erop neerkomen dat verschillende bedrijven geen verschillende auto's, bestelwagens of vrachtwagens meer kunnen aanschaffen op basis van hun behoeften maar dat ze allemaal precies dezelfde auto zouden krijgen. Wie een vrachtwagen nodig heeft, zit dan met een groot probleem. Toch steekt dat idee met betrekking tot de ticketing om de paar jaar opnieuw de kop op. Een vrij recent voorbeeld is de samenwerking tussen Oostende, Brugge, Mechelen en Leuven. Intussen zijn ze allemaal tevreden klanten van Ticketmatic, en overtuigd van de nadelige complicaties van een eengemaakt systeem.

Ticketmatic is niet het enige privébedrijf dat deze logica als uitgangspunt heeft. De markt vormt een sterk en dynamisch ecosysteem en bevat ook plannings- en informaticatools en websites. In deze sterke dynamiek scoren Vlaamse bedrijven ook internationaal goed. Vlaanderen staat daardoor in een uitstekende positie voor verdere stappen in de digitalisering.

Zelf heeft Ticketmatic onder andere een leerstoel aan de KU Leuven over de data-analyse van ticketing gefinancierd. Het heeft data ter beschikking gesteld van UGent en PXL, en koppelingen gelegd met het publiek. Zo kunnen ruim dertig zalen voortaan tickets aan kansentarieven verkopen. Recent had het bedrijf een goed overleg met het Departement EWI over de publieksinzichten op basis van de ticketingdata.

4.2. Digitaal podium

Erik Lesire wil graag als uitgangspunt behouden zien dat Vlaanderen al ver staat en dat er al heel wat is gerealiseerd, als mooie startpositie voor een verdere opbouw. Hij waarschuwt voor destructieve initiatieven die deze positie in het gedrang kunnen brengen. Voor hem is Digitaal Podium van Cultuurconnect daarvan een duidelijk voorbeeld. In het verleden heeft de privésector Cultuurconnect al gewaarschuwd

dat zijn ambitie om zelf met één overkoepelend systeem de controle over te nemen over ticketing en andere processen, om verscheidene redenen, een slecht plan is. De al vermelde diversiteit is de belangrijkste reden.

Intussen heeft Cultuurconnect de opdracht gegund aan een IJslandse kmo. Daardoor manifesteert het zich als een gesubsidieerd verkoopskantoor voor die firma. Ticketmatic vindt het onwaarschijnlijk dat overheidsmiddelen worden ingezet om IJslandse software aan Vlaamse cultuurhuizen te slijten. Doordat Cultuurconnect in tegenstelling tot Ticketmatic subsidies krijgt, zullen de cultuurhuizen die organisatie als de vertegenwoordiger van de subsidiërende overheid beschouwen. Ze bevindt zich daardoor in een geprivilegieerde positie en verkondigt bovendien de ambitie om onder de marktprijs te verkopen. Een tiental cultuurhuizen heeft inmiddels een contract met die IJslandse kmo.

Ticketing organiseren is een tijds- en arbeidsintensief proces met een grote impact op de organisatie. Van systeem veranderen zal niet zomaar in de rapte lukken. Bovendien lost het geen enkel probleem op. Alle klanten die zijn overgestapt, bevestigen hun grote tevredenheid over hun samenwerking met Ticketmatic.

De spreker herhaalt daarom zijn pleidooi om de huidige sterkte niet uit het oog te verliezen.

4.3. Samengevat

Ticketing en aanverwante processen vereisen specifieke oplossingen, resumeert Erik Lesire. Een eenheidsoplossing is niet aangewezen.

Vlaanderen staat al ver en bevindt zich in een goede positie voor verdere opbouw op de bestaande troeven. Daarbij moet het af van concurrentiële en vijandige posities die het vandaag creëert. Die hypothekeerders samenwerkingen en komen de sector en de innovatie allesbehalve ten goede.

5. Meemoo

Nico Verplancke, directeur van meemoo, toont de commissie eerst een slide met de basiswerking van zijn organisatie. Ook voor meemoo ligt die werking in lijn met de oplossingsgebieden uit de visienota en de uitdagingen voor de cultuursector.

Meemoo digitaliseert audiovisuele dragers en kunstwerken. Het heeft met een blik op de toekomst oog voor de veilige bewaring van al gedigitaliseerd of digitaal geproduceerd materiaal. Veilige bewaring staat heel centraal in de werking van meemoo, dat de jongste jaren ook uitdrukkelijk werk maakt van de verrijking van metadata. Die vormt immers de sleutel voor de toekomstige ontsluiting, een andere basispijler van de meemoo-opdracht. De laatste pijler is de expertiseopbouw, ten dienste van de brede cultuursector met concrete adviezen of samenwerkingsprojecten voor de digitale transformatie bij de partners. Partnerwerking en communicatie zijn daarbij van groot belang.

5.1. Stijgende vraag

Dat alle grafieken in de presentatie een opwaartse trend vertonen, wijt de spreker aan de sterke groei in de samenwerking met de cultuursector en het aantal daarbij betrokken partners. Op dit moment telt meemoo 172 cultuurcontentpartners, van een heel divers pluimage. Het kan bijvoorbeeld kunstenorganisaties betreffen met twee tot honderd medewerkers, erkende musea, landelijke private en publieke omroepen, en regionale omroepen.

De hoeveelheid archiefmateriaal heeft doorheen de jaren een forse toename gekend, een trend die zich ongetwijfeld zal voortzetten.

Ook het aantal loketvragen stijgt gestaag. Het gaat om heel concrete adviesvragen. Sedert 2012 is hun aantal ruim verdrievoudigd.

Meemoo constateert voorts een uitdrukkelijke vraag naar een verbreding van zijn dienstverlening, voor alle pijlers van zijn werking. De sector vraagt in hoge mate dat bijvoorbeeld kranten en foto's worden gedigitaliseerd. Met betrekking tot infrastructuur betreft het metadata, AI en IIIF.

Meemoo ziet de diversiteit van het landschap heel goed weerspiegeld in zijn partners en de grote snelheidsverschillen in hun digitaliseringsprocessen. Een partner met een eigen ICT-departement of met digitaal erg vaardige medewerkers heeft een andere aanpak nodig dan een kleinschalige partner zonder specifieke expertise op dat vlak.

De noden situeren zich zowel aan de basis, met registratie en digitalisering, als achteraf in de ontsluiting en innovatie. Het zou een foute veronderstelling zijn dat de onderliggende basis al helemaal is afgewerkt en dat de investeringen alleen op de zichtbare aspecten betrekking hoeven te hebben. Ook in de digitalisering van de content en de creatieprocessen is er nog heel wat werk aan de winkel.

De verwachtingen zijn met andere woorden hoog en divers. Voor een digitale versnelling zal Vlaanderen op de groeiende vraag moeten inspelen.

5.2. Visienota en decretaal traject

Nico Verplancke is blij dat de visienota de expertise van meemoo erkent, net als zijn impact op het culturele landschap. Hij vindt het interessant dat meemoo, Cultuurconnect en publiq als complementaire organisaties in één decreet zullen worden verenigd. Het zijn alle dienstverleners met een sterke ICT-onderbouw en een brede waaier aan professionele en andere gebruikers.

In het verleden voelde meemoo zich enigszins een vreemde eend in de bijt in de klassieke landschapsindeling, omdat het niet optreedt als een steunpunt en geen content creëert of collecties vormt. Het nieuwe voorontwerp van decreet erkent wel expliciet de rol van publiq, Cultuurconnect en meemoo in de digitale transformatie. De drie organisaties zijn steeds complementair te werk gegaan zonder elkaar te beconcurreren of te overlappen. Dit biedt een goed uitgangspunt om samen meer connecties op te bouwen en om de onderlinge taakverdeling en eigen accenten goed te blijven afstemmen.

De spreker is ook blij met de erkenning van het belang van de digitale transformatie en de investeringen op dat gebied. Zoals anderen al hebben gezegd, heeft de nota wel middelen voor extra investeringen vooropgesteld, zonder dat die nu echter al aanwezig zijn. Nico Verplancke bevestigt ook dat de exploitatie na opstart essentiële aandacht zal vergen. De bestaande structurele werking staat zowel door de inflatie als door de toegenomen vraag onder druk, wat vooralsnog niet wordt beantwoord met evenredig gestegen middelen.

De visienota reikt een heel ruim kader aan, waarbinnen nog wel projecten en prioriteiten moeten worden afgebakend. Nico Verplancke ziet ze dan ook vooral als een kader voor de lange termijn. Alles even op twee jaar oplossen, zal niet aan de orde zijn. Er is inderdaad behoefte aan een visie op een langere termijn, om ambities vast te leggen voor tien jaren. Als daarin continu wordt geïnvesteerd, zal dat een enorme gecumuleerde impact opleveren.

Meemoo staat inhoudelijk dan ook achter de oplossingsgebieden en is tevreden over de voorbereidende samenwerking met het Departement CJM en met Digitaal Vlaanderen. Naast de drie vermelde organisaties zijn ook deze twee overheidsorganen belangrijke actoren in de transformatie.

De opportuniteiten zijn dus voorhanden, maar the proof of the pudding is in the eating. De effecten van de visienota en het decreet zullen pas over enkele jaren duidelijk zijn. De visienota legt de basis voor een ambitieus investeringsprogramma, waarvan Nico Verplancke hoopt dat het bewaarheid wordt.

II. Bespreking

1. Vragen en opmerkingen uit de commissie

1.1. Katia Segers

Katia Segers is wat teleurgesteld met de visienota, die voor haar te weinig visie en scope bevat. Nico Verplancke maakt wel gewag van een breed kader dat nog ruimte laat voor concrete invulling maar vinden de sprekers de nota ambitieus genoeg? Waar detecteren ze blinde vlekken? Katia Segers ziet er een op het participatievlak. De nota laat kansen onbenut om met digitalisering en AI de cultuurparticipatiekloof te dichten. Ondanks enkele stappen naar meer diversiteit blijft cultuurbeleving vooral een zaak van hoogopgeleide, wat oudere witte mensen.

Het is mooi om een booking.com voor cultuur voorop te stellen, maar waar ligt de link met bijvoorbeeld het onderwijs? Naast participatie is ook educatie cruciaal in verband met cultuur. Meemoo doet met zijn beperkte middelen al geweldig veel, maar zeker met betrekking tot de link tussen cultuur en onderwijs zou de Vlaamse overheid nog veel meer mogen doen.

Voorts polst het commissielid naar de link met de eigenlijke artistieke praktijk en de digitalisering van de kunst op zich. Wat met digitale kunstvormen? Hoe kan die link worden versterkt?

De politiek heeft met grote ogen de ontwikkelingen gevolgd tussen Ticketmatic en Cultuurconnect met zijn Digitaal Podium en Digitaal Loket. Ticketmatic heeft niet deelgenomen aan de gunningsprocedure, zodat de opdracht uiteindelijk aan een IJslands bedrijf – volgens Erik Lesire een kmo – is gegund. Gezien de ambities van de nota is deze situatie met betrekking tot ticketing en marketing toch wel problematisch. Ticketmatic noemt een eengemaakt systeem onhaalbaar omdat het niet toelaat op maat van de diverse cultuurorganisaties te werken. Cultuurconnect van zijn kant is intussen met een aantal cultuurorganisaties scheep gegaan. Voorlopig gaat het om een tiental, maar er zullen er wellicht nog volgen. Welke oplossing zien de twee organisaties als het niet eens lukt om voor deze basisinfrastructuur goed samen te werken?

Zowat alle sprekers wijzen op het belang van een duurzame financiering. Kunnen ze elk apart hun concrete noden schetsen? Hoe willen ze die duurzame financiering in het decreet verankerd zien?

Bart Beuten had het over een collectieve auteursrechtenregeling. Ook meemoo heeft daar groot belang bij. Welke stappen vooruit hebben Cultuurconnect en meemoo voor ogen? Hoe kan de regeling worden gefinancierd?

De UitPAS biedt lokale besturen al een schitterende meerwaarde in hun participatie-inspanningen, maar heeft nog niet alle gemeenten bereikt. Hoe willen de aanwezigen alle gemeenten meekrijgen?

De succesvolle museumpas doet mensen viermaal meer dan anders musea bezoeken, met twee keer zoveel opbrengst tot gevolg maar Bart Temmerman ziet op dat vlak nog veel meer mogelijkheden. Welke concrete ideeën heeft hij?

De nota onderstreept nogmaals het belang van livestreaming voor participatie. In coronatijden is Podium 19 tot stand gekomen. Helaas is het project intussen weer stopgezet. Katia Segers betreurt die gemiste kans op een verdere ontwikkeling. Hoe zien de aanwezige sprekers de rol van de sector en van de VRT?

Cultuurconnect en oKo hebben in 2021 uit een bevraging over Digitaal Podium geconcludeerd dat artistieke innovatie aan digitale innovatie moet worden gekoppeld. Welke expertise, ervaring en concrete aanpak heeft Cultuurconnect op dat vlak? Wat is er nog nodig om de digitale link tussen enerzijds de creatieve producenten en kunstenaars en anderzijds het publiek te verbeteren?

1.2. Karin Brouwers

Karin Brouwers herinnert zich het erg kritische initiële SARC-advies over de ontwerpversie van de visienota. Intussen zijn er al bijstellingen doorgevoerd, met onder andere de vermelding van een bottom-upaanpak waarbij de SARC strategisch wordt betrokken. Is de SARC tevreden met die aanpassingen? Hoe ziet hij de strategische betrokkenheid concreet?

De nota is erg organisatiegericht, dus naar de backoffice. Wellicht heeft dat zijn redenen, maar cd&v mist enigszins een visie op wat de digitalisering zal betekenen voor de – individuele – kunstenaars zelf en voor de cultuurgebruikers. Bij de concrete uitrol van het digitaliseringsbeleid worden de sectorvertegenwoordigers zoals oKo of de kunstenaars zelf op basis van de voorliggende visienota niet betrokken.

Het Departement CJM krijgt niet onterecht een grote rol toegedicht. Vinden de aanwezige sprekers dat het daartoe voldoende competentie in huis heeft? Zijn er nog extra inspanningen nodig opdat het dergelijke complexe inspanningen kan aansturen?

Met het oog op de gebruiker stelt de visienota de digitalisering als de oplossing van alle problemen voor. Het cultuuraanbod zal goedkoper worden, een breder bereik krijgen en nieuwe mogelijkheden openen. Het standpunt van de gebruiker zelf is echter nergens in de nota terug te vinden. Ze vertrekt van een aanbodeconomie. Zit de consument wel echt op een digitaal cultuuraanbod te wachten, op een moment dat er pleidooien weerklinken om de schermtijd daarvoor weer te beperken? Minder analoog impliceert bovendien niet automatisch meer digitaal. Van die markt hebben de commerciële spelers al een aanzienlijk deel ingenomen. Dreigt hier niet vooral een nichecultuur te ontstaan, vraagt het commissielid aan de SARC.

Welke oplossingen zien de sprekers voor de digibeten aan de consumptie- en de productiezijde? Moet de overheid die almaar groeiende digitale kloof maar voor lief nemen tot alle achterblijvers vanzelf zijn verdwenen? Dat zou Karin Brouwers een heel erge benadering vinden. De nota reikt op dat vlak nergens concrete en realistische oplossingen aan. Ze vermeldt wel dat er geen nieuwe uitsluitingsmechanismen mogen ontstaan, maar lost daarmee de bestaande nog niet op. Heeft de SARC zich daarover gebogen?

Het rechtenprobleem is veel complexer dan de nota het voorstelt. Het heeft ook federale aspecten. Hoe kijken de aanwezigen ertegenaan?

Individuele kunstenaars zullen vermoedelijk niet beschikken over de middelen en competentie om eventuele opgelegde digitaliseringsprocessen te volgen. Wie zal hen daarin begeleiden, en aan welke prijs? Waar moeten ze daarvoor de tijd vinden? Welke return zou ertegenover kunnen staan? Misschien is die uiterst gering

of zelfs negatief. Of hoeven ze er helemaal niet bij te worden betrokken? Karin Brouwers constateert dat de nota geen opdracht bevat voor de individuele kunstenaars, maar in de praktijk zouden die wel eens de vraag kunnen krijgen om bepaalde informatie digitaal aan de overheid te bezorgen.

Een vaak gehoorde opmerking betreft de totale afwezigheid van een kostenraming in de visienota. Dat geldt zowel voor de ontwikkeling als voor de recurrente kosten. De cultuursector vreest dat een opgelegde transformatie ten nadele van haar huidige middelen zal worden doorgevoerd, met onzekere resultaten. Is het sop de kool dan wel waard? Karin Brouwers is voorstander van een sowieso onvermijdelijke digitalisering, maar wil die vraag toch expliciet stellen en pleit om de kerk in het midden te houden. Schaalvergroting en verplichte samenwerking worden gepresenteerd als oplossingen, maar de praktijkervaring is dat ze zelden een kostenverlagend effect sorteren. Soms werken ze vooral frustratieverhogend. Wat vindt de SARC daarvan?

Voor ICT-bedrijven komen er nieuwe commerciële opportuniteiten, maar kan de – toch relatief arme – cultuursector die wel betalen? Hoe valt te vermijden dat GAFA nog meer content gratis ter beschikking krijgen, waaruit de inkomsten dan naar het buitenland wegvloeien? De verdienmodellen voor digitale cultuur zijn immers erg beperkt. De consument is intussen vooral gratis digitaal aanbod gewend en verwacht dat ook hier. Wie betaalt dan de rekening? Kunstenaars en hun organisaties mogen alleszins niet de dupe worden, oordeelt Karin Brouwers. Hoe ziet de SARC dit?

De volgende reeks vragen richt het commissielid tot de kernspelers meemoo, publieg en Cultuurconnect. Welke kansen biedt de implementatie van de visienota voor hun organisaties? Zien ze daarin eventueel ook bedreigingen voor hun basiswerking, of net niet?

Specifiek voor meemoo heeft de spreker een vraag over de integratie van de gewezen provinciale erfgoeddatabanken, een aan meemoo toegewezen relanceproject. Wat met de uitrol na de afloop van het relanceproject?

Het lid citeert uit de nota: "Cultuurconnect voorziet collectieve regelingen voor auteursrechten voor door Cultuurconnect georganiseerd aanbod zoals livestreams en de inkoop van e-boeken en andere digitale collecties." Over dat project met betrekking tot Cloud Library heeft Karin Brouwers al geregeld kritische parlementaire vragen gesteld. Het gaat niet correct om met de rechten van de auteurs. In zijn antwoord heeft de minister-president al herhaaldelijk aangekondigd dat Cultuurconnect hierover de auteursvereniging zou contacteren. Wat is de stand van zaken van dit overleg? Welke afspraken zijn er gemaakt?

Voor Erik Lesire heeft het commissielid een vraag over de in de nota opgenomen definitie van een digitaal ecosysteem. Het gaat om "een netwerk van stakeholders, partners, producenten, leveranciers, toepassingen, gegevensdiensten van derden, die in een digitale ruimte met elkaar verbonden zijn". Hoe kijkt Ticketmatic daartegenaan vanuit zijn leveranciersrol? Is het bedrijf, of meer algemeen de relevante privésector, betrokken bij de voorbereiding van de visienota? Verwacht het bij de uitrol van dit beleid te worden betrokken?

Volgens de visienota zijn culturele actoren in hoge mate afhankelijk van softwareleveranciers voor de ondersteuning van een brede waaier aan processen, en kan de interactie tussen softwaresystemen niet geautomatiseerd worden. "Die afhankelijkheid verkleint de bewegingsvrijheid van culturele organisaties en het bredere ecosysteem om iets met hun data te doen en processen te optimaliseren en herdenken", citeert Karin Brouwers. "Zo kunnen bijvoorbeeld transactiedata op basis van ticketingsoftwaresystemen niet automatisch doorstromen naar platformen die

culturele activiteiten tonen. Daardoor kan op die platformen de realtimebeschikbaarheid van tickets voor activiteiten niet getoond worden." Het commissielid wil weten of die aanname inderdaad klopt. Is dat probleem oplosbaar, of houdt de visienota met bepaalde wettelijke of technische bezwaren geen rekening?

Pagina 10 van de visienota vermeldt een spanningsveld tussen een opendatabeleid en leefbare verdienmodellen. Als data verplicht moeten worden gedeeld, hoe wordt de ontwikkeling van betaalbare dienstverlening dan mogelijk?

Pagina 18 beschrijft een ontwrichting en verandering van bestaande businessmodellen als gevolg van een digitale transformatie. Daarop kan de cultuursector zich volgens de nota voorbereiden door datagedreven te leren werken en de muren tussen individuele organisaties neer te halen. "We streven ernaar om data te standaardiseren en vrij te laten vloeien om zo nieuwe businessmodellen, processen, relaties en dienstverleningen te kunnen ontwikkelen, ook naar andere maatschappelijke sectoren. We zetten waar mogelijk in op collectieve dienstverleningen om de kwaliteit van data en processen te verhogen", schrijft de minister-president. Hoe reageert de privésector op die stellingname? Ziet hij hierin een verkapte oorlogsverklaring of net een uitnodiging tot samenwerking?

Uit pagina 19 citeert Karin Brouwers: "Het uitgangspunt is dat de beschreven bouwstenen open, gestandaardiseerde en beschikbare data leveren – binnen de grenzen van GDPR, auteurs- of contractrechten en de gehanteerde verdienmodellen – die tussen verschillende systemen kunnen vloeien en waarop nieuwe processen kunnen ontwikkeld worden. Om dat principe op een consequente manier toe te passen, moet er in de cultuursector een databeleid ontwikkeld en geoperationaaliseerd worden. Daarin wordt ook rekening gehouden met strategieën om beperkt toegankelijke data te delen, complementair aan het open databeleid. Om dat te realiseren worden data op een gestandaardiseerde en machinaal leesbare manier uitwisselbaar gemaakt. We bepalen welke data we prioriteren en streven daarvoor naar standaardisatie via OSLO-trajecten en internationale standaarden. Data-uitwisseling gebeurt via open API's." Het commissielid constateert dat de Vlaamse overheid hoge verwachtingen koestert met betrekking tot de OSLO-standaarden. Doet ze dat terecht? Welk effect verwachten de privébedrijven met activiteiten in de cultuursector? Welke randvoorwaarden moeten daartoe vervuld zijn?

Ticketmatic heeft zich erg kritisch uitgelaten over het pilootproject Digitaal Podium. Ook cd&v heeft er al kritische vragen over gesteld. Het gaat uiteraard over een proefproject, dat nog een evaluatie zal moeten krijgen. De overheid zal er alleszins over moeten waken dat een en ander niet leidt tot dubbele of zelfs drievoudige kosten voor de gebruiker.

Uit pagina 21 leest Karin Brouwers voor: "In alle technologische ontwikkelingen hanteren we publieke waarden zoals duurzaamheid, soevereiniteit van gebruikers, betrouwbaarheid, openheid, diversiteit en transparantie. Dat doen we vanuit het principe dat publieke middelen een publiek doel dienen. We werken daarvoor een kader uit, waarbij we ons inspireren op het Public Spaces-initiatief: dat propageert een nieuw digitaal ecosysteem, gebaseerd op publieke waarden, waarbij de gebruikers niet worden gezien als commerciële objecten of als bruikbare data, maar als gelijkwaardige partners, die een gezamenlijk publiek belang hebben." Ook in dit verhaal lijkt de privésector een vergeten schakel, bedenkt het lid zich daarbij. Welke meerwaarde zou die hierin aan het ecosysteem kunnen toevoegen? Is Ticketmatic al bij de klankbordwerkgroepen betrokken?

1.3. Meyrem Almaci

Meyrem Almaci is net als sommige van haar collega's wat teleurgesteld door de visienota, die nochtans is tot stand gekomen uit een heel uitvoerig voorbereidingstraject,

dat de kernspelers ook heel positief hebben ervaren. Zo mist de spreker de ecologische invalshoek, terwijl digitalisering net op dat vlak veel kan opleveren. Is dat aspect wel ooit aan bod gekomen in het traject?

Voorts vindt Meyrem Almaci de ambities ondermaats waar het erop aankomt om nu al moeilijk bereikbare doelgroepen aan te spreken. Voor hen werpt de digitalisering een nog veel hogere drempel op. Naast emotionele drempels weerhouden ook digitale drempels heel wat mensen van cultuurparticipatie. De digitale kloof is op het terrein heel reëel, maar de ambitie blijft beperkt tot het niet vergroten daarvan. Meyrem Almaci had in deze moeilijke tijden bij de minister-president toch minstens de ambitie willen zien om de kloof te verkleinen. De digitalisering zou daartoe dan een uitgelezen instrument moeten zijn. Zo zou samenwerking met de VRT grote producties toegang doen vinden voor een veel ruimer publiek. Daarop had de visienota toch wel mogen inspelen, vindt de spreker.

Voorts vraagt ze zich af of de nota de kar niet voor het paard spant. Dat paard heeft bovendien haver nodig, heeft ze uit de verschillende toelichtingen onthouden. Zijn de financiële vereisten voor de uitvoering van de beschreven ambities ooit in het traject berekend? Hebben de aanwezige sprekers daartoe ooit een aanzet gegeven? Bestaat er internationale benchmarking over? Is daarover ooit gedebatteerd met het Departement CJM? Hebben de kernorganisaties aangegeven dat ze daarover al eerder dan 2026 duidelijkheid willen? Ze moeten de uitvoering immers nu al aanvangen, met vanaf 2026 een stroomversnelling.

Ticketmatic is het duidelijk niet eens met de door Cultuurconnect uitgeschreven gunning. Een door de overheid ontwikkeld systeem krijgt automatisch een zeker aura van betrouwbaarheid, en wordt vanuit die positie een speler in een nochtans al goed gediversifieerd marktsysteem. Vanwaar dat initiatief van Cultuurconnect om een eigen ticketingsysteem te ontwikkelen? Was dat ingegeven door enig probleem op het terrein, en raakt dat op deze manier dan opgelost? Welke bedrijven hebben deelgenomen aan de gunning? Waarom heeft Ticketmatic dat niet gedaan? Hoeveel Vlaamse kandidaturen waren er? IJsland heeft toch beduidend minder inwoners dan Vlaanderen. Hoe performant is dat bedrijf dan, dat door Erik Lesire systematisch als een kmo wordt omschreven? Loopt Vlaanderen zo geen risico?

Meyrem Almaci concludeert dat de visienota vertrekt van de logische doelstelling om te digitaliseren, maar dat de doelstelling daarin wel lijkt te zijn losgetrokken van de gebruikers en producenten. Vlaanderen heeft een enorme creatieve traditie in zo uiteenlopende domeinen als mode, muziek, games, stripverhalen en dans. De individuele kunstenaars moeten vaak hun weg vinden in een grote administratieve rompslomp. Zal de digitalisering die vereenvoudigen of zelfs nog verder compliceren?

De coronacrisis heeft een vliegwieleffect gehad op de digitalisering. Voor veel mensen was het een zaak van moeten, maar heel wat mensen weten er geen weg mee en verdrinken er als het ware in. Hoe wil de cultuursector die mensen gidsen?

Voorts deelt de spreker de vraag van Karin Brouwers over OSLO.

De SARC had een opmerking over de immateriële niet-productgebonden waardecreatie. Kan hij die nog toelichten?

Vertrekken de tabellen die een stijging weergeven van 100 procent als nulpunt?

Heeft Ticketmatic contact gehad met de minister van Cultuur?

Is meemoo niet erg bezorgd over de grote extra opdracht die er door de digitalisering aankomt?

2. Antwoordenronde

2.1. SARC

Sigrid Bosmans stelt dat ook de SARC zelf al een opmerking heeft geformuleerd bij het ambitieniveau van de visienota. Met betrekking tot de cultuurparticipatie wil de raad zeker de crosssectorale samenwerking nog uitgewerkt zien. Volgens het 'trickle down effect' zullen ook alle andere spelers nog bij de digitalisering moeten worden betrokken: steunpunten en sectororganisaties, tot uiteindelijk de individuele kunstenaar. De visienota is in die zin maar een deel van het verhaal.

De spreker erkent dat er een leertraject nodig is met betrekking tot de gevolgen voor de artistieke praktijk en alle bijbehorende processen. Uiteraard is de bestaande en toekomstige digitalisering zo alomvattend dat ze moeilijk in al haar facetten in een nota te capteren valt. De blinde vlekken zullen hoe dan ook moeten worden weggewerkt. Het eigen toekomstverkenningstraject van de SARC kan er alvast oog voor hebben.

Wat de financiering betreft, is er al opgemerkt dat het zal moeten gaan om een volgehouden inspanning. Bovendien zal ze fijnmazig moeten zijn. Er is onder meer nood aan opleiding, inzet van reguliere medewerkers en ondersteuning voor kleine organisaties en individuele kunstenaars. Hieraan kan best nog onderzoek worden gewijd. Hetzelfde geldt voor de artistieke interactie en doelgroepenwerking. Zeker doelgroepgerichte organisaties moeten op de een of andere manier mee aan boord worden gehesen.

Na het eerste SARC-advies heeft inderdaad al een bijsturing plaatsgevonden, bevestigt *Sigrid Bosmans*. Zo wordt de SARC op strategisch niveau meer bij de operatie betrokken. Er zal inderdaad een oplossing moeten komen voor de betrokkenheid van de gebruiker, de steunpunten, de sectororganisaties en de cultuurconsument.

In verband met de digitale geletterdheid heeft de SARC gewezen op het belang van crosssectorale samenwerking met onder andere het onderwijs.

Op het rechtenprobleem is *Sigrid Bosmans* al even ingegaan in haar presentatie. Er zijn al lijnen uitgezet, maar het heel complexe digitaliseringsverhaal heeft inderdaad ook een juridische component, die nog verder onderzoek behoeft.

In zijn advies heeft de SARC de ontbrekende individuele ondersteuning van kunstenaars en makers inderdaad al aangehaald.

Als antwoord op de vraag van Karin Brouwers of het sop de kool wel waard is, wijst *Sigrid Bosmans* op het belang van diversificatie. Niet alles hoeft een schaalvergroting te ondergaan, aangezien die geen doel op zich is. Ze kan eventueel wel nuttig zijn voor innovatieve projecten van kleine spelers. Die innovatie moet hoe dan ook worden gestimuleerd. Er is onderzoek nodig naar de gevolgen voor de verdienmodellen van kunstenaars.

Op het niveau van de basiswerking zullen er extra injecties nodig zijn opdat de betrokkenen die kunnen blijven uitvoeren naast de digitaliseringsoefening. Ook in dat verband geldt de behoefte aan een volgehouden en niet louter projectmatige financiering.

Wat het ecosysteem betreft, heeft de SARC een combinatie van rode draden tussen duurzaamheid en digitalisering gelegd. De mogelijkheden kunnen er zijn, maar een kant en klaar antwoord heeft *Sigrid Bosmans* voorlopig nog niet.

Nog in verband met de al eerder aangehaalde digitale kloof pleit de SARC om de verschillende snelheden binnen de sector te respecteren.

Op de participatie, diversificatie van de mogelijkheden, ondersteuning van creatie in al haar facetten en doorstroming daarvan is de spreker al ingegaan. De manier om mensen doorheen de digitalisering te gidsen zal daar sterk bij aansluiten.

Voor de immateriële creatie zou de digitalisering een meerwaarde kunnen opleveren, die voorlopig echter nog buiten de scope is gebleven. Zo is de vraag aan de orde hoe het immateriële erfgoed en het documenteren van processen in een digitaal verhaal kunnen worden opgenomen. Aspecten als beleving en overdracht zullen inderdaad een plaats moeten krijgen in het verhaal van de digitalisering.

2.2. Cultuurconnect

Bart Beuten gaat eerst in op de vragen over inclusie en de digitale kloof. Cultuurconnect heeft dankzij zijn ontstaan uit de bibliotheeksector inclusie steeds als een belangrijke waarde in het vaandel gevoerd. De organisatie past vaak 'inclusive design' toe: tools worden niet ontwikkeld met de mediaan onder de burgers voor ogen, maar mensen die minder beslagen zijn in het slechten van digitale drempels. Voor de concrete uitwerking van de visienota wordt dat aspect terecht als een aandachtspunt aangemerkt.

In verband met de financiering wijst de spreker op de verschillende uitgavencategorieën bij een digitalisering. Ten eerste is er een investering: vaak een aankoop van technologie en in veel gevallen tevens een organisatorische verandering die daarvoor nodig wordt. Vervolgens moet het systeem up-to-date worden gehouden met kleinere investeringen, bijvoorbeeld bij een nieuw besturingssysteem. Er is heel wat behoefte aan ondersteuning. Ongeveer 5000 bibliotheekmedewerkers maken gebruik van de bibliotheeksystemen, maar uiteraard blijven dat doorheen de tijd niet precies dezelfde mensen. Het vergt dus middelen om de nieuwkomers op te leiden. Ten slotte zullen er ook cyclische herinvesteringen nodig zijn. De oorspronkelijke aankopen kunnen niet tot in het oneindige updates krijgen. Er zal dus ook af en toe een volledige upgrade moeten komen, met een nieuwe en grotere investering.

Aan Meyrem Almaci antwoordt Bart Beuten dat de precieze kostprijs nog niet becijferd is. In het overleg tussen de kernspelers en de overheid wordt een ontwerp-programma beoogd van de projecten die nodig zullen zijn voor de uitvoering en van hun budgettaire impact. In de volgende fase zullen er dus concrete voorstellen op tafel komen en beslissingen worden voorbereid.

Wat Digitaal Podium betreft, bevestigt Bart Beuten de gespannen verhouding tussen Cultuurconnect en Ticketmatic. De directeur van Cultuurconnect neemt de autometafoor van Erik Lesire over en ziet Digitaal Podium daarin als een autodeelsysteem. Die systemen zijn in opmars omdat ze enkele voordelen combineren. De bibliotheeksystemen hebben aangetoond dat een gedeeld systeem voordelen oplevert en bijvoorbeeld samenwerking, snelheid en professionaliteit bevordert. Diezelfde voordelen streeft Cultuurconnect met Digitaal Podium na.

Op de vraag naar de noodzaak om daarmee bepaalde problemen op te lossen, antwoordt Bart Beuten dat het initiatief is voortgekomen uit een jarenlang voortraject, met een nodenonderzoek en een haalbaarheidsstudie, allebei uitgevoerd door externe partijen. Hun conclusie was dat een pilootproject inderdaad zin zou hebben. Het moet dan vervolgens worden geëvalueerd. De spreker ziet wel degelijk een dergelijke nood.

Zoals gebruikelijk heeft Cultuurconnect het systeem niet zelf ontwikkeld, maar met een Europese aanbesteding in de markt geplaatst. Alle geïnteresseerde partijen

hebben kunnen kandideren, met Tixly als uiteindelijke winnaar. Ticketmatic heeft niet meegedongen, zodat Bart Beuten ook niet kan beoordelen of het misschien een betere partner had kunnen zijn. Zijn organisatie heeft de wet betreffende de overheidsopdrachten strikt nageleefd.

Cultuurconnect heeft niet vanuit een ivoren toren een lastenboek opgesteld en aanbesteed, maar uitvoerig podiumhuizen geconsulteerd, en tientallen workshops gehouden met directies, programmatoren en andere professionals uit de sector. Hun noden zijn in het lastenboek verwerkt. Bart Beuten ziet Digitaal Podium niet als een project van Cultuurconnect zelf maar als een intensieve samenwerking met de cultuurhuizen. Het maakt ook innovatietrajecten mogelijk, aangezien de ervaring leert dat de behoefte daaraan in de markt wat stroever dan gewenst wordt opgevangen. Daarom zijn bepaalde innovatietrajecten contractueel in de aanbesteding vastgelegd. Daarover hoeft dus niet meer te worden onderhandeld.

Cultuurconnect wordt geen verdeelhuis van Tixly en verkoopt geen buitenlandse software op de Vlaamse markt. Dat een buitenlands bedrijf een Europese aanbesteding kan binnenhalen, is onvermijdelijk. Cultuurconnect maakt steeds gebruik van die procedure, zoals bijvoorbeeld ook voor het eengemaakte bibliotheekstelsel dat het in opdracht van de Vlaamse overheid heeft ontwikkeld. Zelf staat het daarbij in voor toegevoegde waarde, zoals de service desk, de opleidingen, de begeleiding en de bundeling van de gebruikersvragen aan de leverancier. De gebruikers blijken daar erg tevreden over te zijn.

Wat Cloud Library betreft, heeft Cultuurconnect de gesprekken met alle betrokken partijen over het ecosysteem voor e-boeken op gang getrokken. Het systeem is niet perfect, zullen alle partners inclusief de bibliotheken beamen. Het systeem moet rekening houden met de belangen van iedereen: uitgevers, auteurs, bibliotheken en lezers. Cultuurconnect heeft een dialoog onder externe begeleiding tot stand gebracht en spoort daarin de tekorten in het huidige systeem op. Het ontwikkelt samen met alle betrokkenen scenario's om die gebreken weg te werken en te verbeteren. Een precieze timing is moeilijk, maar Cultuurconnect ambieert alvast een stap vooruit tegen de zomer.

2.3. Publiq

Bart Temmerman bevestigt de blijvende radicale inzet van publiq om drempels te slechten, zowel digitale als prijs- en taaldrempels, naast vele andere. Daarin zijn de juiste links tussen de bevoegdheden van de Vlaamse Gemeenschap van groot belang. Onder meer de OSLO-standaarden kunnen daarbij inderdaad van nut zijn.

Wat cultuureducatie en de link met het onderwijs betreft, gelooft de directeur sterk in de mogelijkheden die de UiTPAS oplevert, onder andere voor cultuur op school en de rol van de hogescholen en universiteiten. Niet alleen de klassen kunnen op die manier culturele uitstappen maken, maar ook de leerlingen zelf kunnen met die budgetten een aanbod zoeken dat bij hun smaak aansluit.

Wat de financiering betreft, zal er tot 2026 vooral een solide basis moeten worden aangehouden. De noden van vandaag behelzen een zekere investering in veranderende technologie en het operationeel houden van de systemen. Het kabinet-Cultuur is goed op de hoogte van de vragen van de drie kerninstellingen. Daarnaast zou publiq graag een doorstart maken met de ambities uit de visienota.

Op de vraag over een uitrol van de UiTPAS over alle Vlaamse gemeenten, antwoordt Bart Temmerman dat de middelen nog altijd gelijk zijn aan die van 2013. Toen was het de doelstelling om vijf gemeenten live te laten draaien. Intussen zijn het er al 125, binnen datzelfde budget. Het team en de partners moeten de kwaliteit

van de dienstverlening kunnen garanderen. De 125 hebben vragen die een antwoord vergen, en betrekken duizenden culturele partners in het systeem.

Een gemeente moet ook zelf klaar zijn voor de UiTPAS. Soms is het een kwestie van rijpen, soms heeft de gemeente zelf al een dergelijk systeem. De kaart met de gemeenten vertoont al een indrukwekkende vooruitgang en die blijft nog verder mogelijk, maar ook de middelendiscussie is dan aan de orde.

Vergelijkbare initiatieven als de museumpas zijn inderdaad mogelijk. In Brussel is inderdaad een cinemapas geïntroduceerd. De bioscoopsector overweegt nu een invoering in Vlaanderen. Ook met betrekking tot de podiumkunsten lopen er proefprojecten in samenwerking met Cultuurconnect, bijvoorbeeld in Kortrijk. Er zijn ook algemene culturele cadeaukaarten denkbaar. Die hoeven dan niet per se door bedrijven als Sodexo te worden beheerd. Een cultureel jongerenbudget is een andere mogelijkheid, net als Netflixachtige PPV-abonnementen.

Wat Podium 19 en de rol van de VRT betreft, hoopt Bart Temmerman dat de culturele sector in de VRT een partner vindt om als aparte serviceprovider op VRT MAX goede formats te kunnen aanreiken. Hij kan daarmee promotie maken voor zijn zaalprogrammeringen, maar ook long formats blijven mits een goede captatie een mogelijkheid. Cultuurconnect ziet de VRT en de cultuurwereld als partners in de publieke sector.

Karin Brouwers had een opmerking over het eventuele opgelegde karakter van een digitalisering. De drie kernspelers positioneren zich in de markt met oplossingen waarnaar de sectorspelers vragen. Hopelijk moet er zo weinig mogelijk verplicht worden doorgevoerd.

Hetzelfde commissielid peilde naar de mogelijkheden met gedeelde ticketingdata. Momenteel is er een innovatief project aan de gang. Cultuurconnect heeft in dat verband dertig ticketingspelers uitgenodigd, waaronder ook Ticketmatic en Digitaal Podium. De sector vindt het kennelijk oké om transactiegegevens aan te leveren en te delen, uiteraard binnen de juiste juridische context en met respect voor de privacy. Zoiets zou data opleveren die zowel de sector zelf ten goede kunnen komen als de overheid voor haar beleidsevaluaties en nieuwe beleidsplannen.

Bart Temmerman is absoluut geen liefhebber van het opendataprincipe dat Neelie Kroes destijds door de Europese regelgeving heeft geramd. Het plundert de overheid ten voordele van de privésector, die daar zelf niet eens zoveel aan heeft. Open data werken wel in een samenwerkingscontext, door ze als commons te benaderen en samen hun meerwaarde op te sporen. Op die manier samenwerken met de privésector levert de partners heel wat op met betrekking tot creativiteit en innovatie.

Ten aanzien van Meyrem Almaci erkent Bart Temmerman dat de visienota inderdaad duurzaamheidsdoelstellingen had kunnen verankeren. Die gevoeligheid zullen de kernspelers ook zelf aan de dag moeten leggen in de toekomst.

Op de vraag naar het totale benodigde budget antwoordt de spreker dat de initiatieven geval per geval zullen moeten worden behandeld. Hij verwacht dat de enveloppe vrij aanzienlijk zal moeten zijn, maar waagt zich niet aan een concreet cijfer. Op de kortere termijn zullen organisaties als publiek alleszins nog enige ruimte en tijd voor experiment moeten overhouden, bijvoorbeeld om te onderzoeken welke Europese programma's en innovatieprogramma's in andere Vlaamse beleidsdomeinen interessant zijn voor hen. Vroeger maakte het bestaan van iMinds die programma's heel wat toegankelijker voor de culturele sector dan vandaag nog het geval is. Met de hele nadruk op de industrie wordt de economische meerwaarde van de culturele sector nogal eens onderschat.

2.4. Ticketmatic

Erik Lesire noteerde de vraag naar een oplossing voor de gespannen situatie tussen zijn bedrijf en Cultuurconnect. Hij merkt op dat niet alleen Ticketmatic, maar alle ticketingbedrijven op gespannen voet leven met Cultuurconnect.

De CEO vindt het nogal ver gaan dat Cultuurconnect met zijn aanbesteding een deel van de markt onder controle wil krijgen en daarin zelf een centrale rol wil spelen. Het zal niet eenvoudig worden om die spanningen weg te krijgen zolang iemand met overheidsgeld de privésector beconcurrereert en de rol van de betrokken bedrijven in vraag stelt. Waarom zou de overheid zich inlaten met een vanzelf gezonde marktwerking? Zoiets leidt tot een fundamenteel conflict. Cultuurconnect gelooft in samenwerking, op voorwaarde dat die voortbouwt op het mooie werk dat al verzet is. Een markthertekening of -uitstap lijkt hier op geen enkele manier nodig. Ticketmatic en andere Vlaamse bedrijven presteren internationaal uitstekend op deze markt. De spreker herhaalt zijn pleidooi om de digitalisering te laten voortbouwen op bestaande successen.

Wat het digitale ecosysteem betreft, wijst Erik Lesire op de meer dan duizend koppelingen die Ticketmatic actief met allerhande systemen onderhoudt. Ticketing is de centrale component in een hele resem processen, waaronder de planning en de website. Koppelingen met alle mogelijke initiatieven en op alle mogelijke niveaus zullen nodig zijn om de sector verder vooruit te helpen, net als overkoepelende initiatieven. Uiteraard kan het niet de bedoeling zijn om de privésector alles te laten invullen, maar de gezonde posities van elke partner moeten duidelijk worden onderscheiden. Er bestaat dus al een ecosysteem, dat nog verder kan worden ontwikkeld. Daarin heeft de overheid zeker de taak om voor de nodige overkoepeling te zorgen, zoals bijvoorbeeld een directe samenwerking tussen de zalen.

Bij de voorbereiding van de visienota is Ticketmatic nauwelijks betrokken geweest. Op de vraag of het daarin nog een rol wil spelen, antwoordt Erik Lesire dat het zeker feedback wil aanleveren en wil bekijken welke bijdrage het kan leveren. Hij herhaalt hoe divers cultuurhuizen wel zijn. Ze springen ook op heel uiteenlopende manieren met data om. Een jongerenorganisatie staat anders tegenover haar publiek dan pakweg Brussels Philharmonic. Uniformiseren en standaardiseren blijkt vaak niet mogelijk. Cultuurhuizen blijken in de praktijk vooral gelukkig met oplossingen die bij hun denkwijze en werking aansluiten. De stap van die individuele situaties naar een overkoepelde oplossing is erg groot. Daarin kan de overheid toegevoegde waarde bieden. Individuele en privéspelers zouden daarin beter geen extra werklast krijgen, aangezien die de verdere integratie alleen zou verhinderen.

Of er nieuwe businessmodellen nodig zullen zijn, kan Ticketmatic niet meteen uitmaken aangezien zijn eigen model nogal rechttoe rechtaan in elkaar zit. Het probeert aanbestedingen binnen te halen met oplossingen op maat van de aanbesteder en is er niet op uit om andere inkomstenbronnen aan te boren.

Wat OSLO betreft, beschikt Ticketmatic over heel wat data van externe partners. Het levert de software aan aan externe partners, die dan ook zelf beslissen wat ze met hun eigen data willen doen. Ticketmatic kan faciliteren. Als een zaal zijn data inderdaad veilig en anoniem wil delen in een beleidscontext, kan Ticketmatic zoiets mogelijk maken, op voorwaarde dat dit geen al te hoge drempel opwerpt.

Het project Digitaal Podium is gestart nadat Bart Beuten gewag heeft gemaakt van een marktfalen. In dat geval is een dergelijk project inderdaad gerechtvaardigd, maar in de realiteit verricht de privésector prima werk voor de zalen. Ticketmatic heeft vanuit een samenwerkingslogica herhaaldelijk de vraag gesteld naar de concrete problemen die een oplossing behoeven. Het zal vooraan staan om mee te helpen aan initiatieven met een toegevoegde waarde voor de hele sector. Maar net

als andere gelijkaardige bedrijven heeft Ticketmatic de boodschap gekregen dat Cultuurconnect de controle overneemt en zelf de ticketing zal verzorgen, aangezien die niet goed genoeg zou verlopen. Vervolgens is het traject wel aangepast, met de mededeling over een streven naar een eengemaakt systeem. Zoals al is uitgelegd, heeft Ticketmatic geantwoord dat dit de sector schaadt. Heel wat bedrijven uit de culturele sector hebben dit bevestigd en vrezen voor monopolievorming. Ze hebben eigen ideeën voor samenwerking aangereikt, maar het project Digitaal Podium is doorgezet. Dat geen enkel Vlaams bedrijf heeft meegedongen, was vooraf aangekondigd, net als de fundamentele motivering daarvan. Een verrassing was dat zeker niet.

Ticketmatic heeft zijn voornaamste bezorgdheden inderdaad – schriftelijk – aan de minister-president gecommuniceerd, antwoordt Erik Lesire ten slotte aan Meyrem Almaci.

2.5. Meemoo

Op de vraag van Katia Segers over de ambities en eventuele hiaten in de visienota antwoordt *Nico Verplancke* dat deze compact is opgevat. De waarde zit niet in het aantal woorden maar in hun betekenis. Elementen als duurzaamheid en participatie verdienen uiteraard alle aandacht. De visienota reikt vooral een soort permanent valide kader aan, een houvast dat de grenzen van de beleidsdomeinen overschrijdt. Daarbinnen zullen dan inderdaad de nodige accenten nodig zijn met betrekking tot de verdere uitvoering en afbakening van de concrete projecten en prioriteiten.

Het is nog niet mogelijk om de benodigde financiering nu al te berekenen. Men zal ook rekening houden met het vermogen van de sector om alle mogelijke nieuwe platforms en tools te absorberen. Een overdaad daaraan zou heel wat mensen doen afhaken. Met andere woorden, het is niet alleen onmogelijk, maar ook niet haalbaar om alles ineens te willen introduceren. Het digitaliseringsproces overstijgt het technische en behelst een veel algemenere transformatie.

De kernorganisaties zullen zeker niet in staat zijn om alles uit de nota op eigen houtje waar te maken. Er zullen heel wat spelers bij moeten worden betrokken. Ecosysteem staat in deze context niet zozeer voor ecologische aspecten, maar voor een samenwerkingsmodel dat door digitale middelen veel gesmeerder kan lopen.

Voor cultuureducatie zal de afstemming met het onderwijs cruciaal zijn. In het verleden is de cultuursector daarvoor geregeld te aanbodgericht te werk gegaan. Hij ging sterk uit van wat hij zelf in huis had en minder van wat leerkrachten in hun praktijk nodig hebben. Vandaar de nood aan een goede afstemming van de noden en de rollen tussen de betrokken beleidsdomeinen.

‘De cultuurgebruiker’ bestaat overigens niet, stelt *Nico Verplancke*. De ene keer gaat het om een organisatie, de andere keer om een individu, en dan weer om een heel specifieke groep individuen, zoals bijvoorbeeld leerkrachten, mensen met een beperking enzovoort. De gebruikers zullen in participatieve trajecten bij het beleid worden betrokken, maar uitspraken over de gebruiker hebben niet zoveel zin.

Wat de makers en kunstenaars betreft, assisteert TRACKS, een gezamenlijk initiatief van meemoo en de kunstensector, hen in de omgang met de digitale archivering. In digitale kunstcreatie zelf heeft meemoo geen expertise, maar heel wat organisaties in het veld beschikken daar wel over.

Nico Verplancke beaamt dat de digitale wereld belemmeringen opwerpt voor mensen die er geen ervaring mee hebben. Net daarom wil meemoo hen helpen. De maatschappij wordt onvermijdelijk meer digitaal. Meemoo ligt niet aan de basis van die realiteit, maar wil de instap toegankelijker maken. Mocht een kunstenaar verkiezen om niet online aanwezig te zijn en daar geen connecties te leggen met een internationaal publiek, dan laat hij opportuniteiten liggen.

Auteursrechten vormen inderdaad een enorm probleem. Het wordt alvast belangrijk om er duidelijk over te communiceren en ze goed te registreren. Op dat vlak is er nog erg veel werk aan de winkel. In Nederland krijgt Beeld en Geluid 5 miljoen euro om gedurende de komende vijf jaar zoveel mogelijk auteursrechten te klaren of zelfs vrij te kopen. Historisch is er een achterstand gegroeid, een tekort aan kennis over de omgang met auteursrechten op kunst, afbeeldingen en allerhande media.

Wat het verplichte karakter van de transformatie betreft, herhaalt de spreker dat niet de kernspelers de zaak sturen, maar dat de maatschappij evolueert. Men kan dan kiezen om achter te blijven, maar ook om de betrokken organisaties een goede plaats te geven op de digitaliseringstrein. Nooit heeft meemoo iemand tot enige participatie gedwongen. Alles gebeurt er steeds op vrijwillige basis, met te allen tijde een uitstapmogelijkheid. Het heeft geen zin om iemand te dwingen tot een transformatie waarvan hijzelf het nut niet inziet.

Nico Verplancke gaat voorts in op de mogelijke bedreiging van het proces voor de werking van meemoo zelf. Mocht de organisatie inderdaad een hele resem extra opdrachten krijgen binnen louter zijn bestaande werkingsmiddelen, dan gaat dat uiteraard ten koste van de reguliere werking.

Ten slotte was er een vraag over de erfgoeddatabanken. Meemoo heeft een uitgebreid participatief traject met de erfgoedsector over wat daarmee zal moeten gebeuren. Daarna volgt dan de exploitatiefase. Momenteel zijn er gesprekken met de overheid aan de gang over de vormgeving en middeleninzet.

Meyrem ALMACI,
voorzitter

Karin BROUWERS
Katia SEGERS,
verslaggevers

Gebruikte afkortingen

AB	Ancienne Belgique
AI	artificiële intelligentie
API	application programming interface
Benelux	België, Nederland, Luxemburg
CJM	Cultuur, Jeugd en Media
EWI	Economie, Wetenschap en Innovatie
GAFA	Google, Apple, Facebook en Amazon
GDPR	General Data Protection Regulation
ICT	informatie- en communicatietechnologie
IIIF	International Image Interoperability Framework
KU Leuven	Katholieke Universiteit Leuven
MAGDA	maximale gegevensdeling tussen administraties
meemoo	Vlaams instituut voor het archief
oKo	Overleg Kunstenorganisaties
OSLO	Open Standaarden voor Linkende Organisaties
PPV	pay per view
PXL	Professionals & Excellence (Hogeschool)
SARC	Strategische Adviesraad voor Cultuur, Jeugd, Sport en Media (= Raad voor Cultuur, Jeugd, Sport en Media)
UGent	Universiteit Gent